

Gospodar in gospođinja

LETO 1935

2. MAJA

STEV. 18

Kmetski dedni zakon v Nemčiji

Pred dvema leti je nova nemška vlada Hitlerjevega narodnega socijalizma izdala kmečki dedni zakon, ki določa, kako se kmečka posestva podedujejo in kdo more biti dedič, ter preprečuje razkosanje kmetij. Ta zakon ima namen ustvariti močen, trden nemški kmečki stan, da bo lahko kluboval ostalim stanovom in tvoril temelj celotne nemške države. O tem je podal nekateri pojasnila sam šef kmečkega oddelka nemške vlade Günther Pacuna, ki je napisal članek za »Poljoprivredni Glasnik« v Novem Sadu. Ker so njegova izvajanja zanimiva in tako važna, da bi se dala uporabiti tudi pri nas v varstvo našega kmeta, hočemo jih tu v izvlečku objaviti in z njimi seznaniti naše kmete. Načelnik Pacuna pravi:

Kmečki dedni zakon je eden glavnih temeljev nar. soc. agrarne politike, brez katerega bi se ta sploh ne dala izvesti. Ta zakon je pa eden, sicer zelo važen del nemške agrarne politike, ki pride do pravega pomena šele v zvezi z drugimi agrarno-političnimi ukrepi, zlasti z ureditvijo prodaje, z določitvijo cen in z notranjo kolonizacijo. Vse to se vrši po določenem načrtu, po katerem ena odredba sega v drugo.

V tem splošnem načrtu raznih ukrepov ima kmečki dedni zakon svoj poseben pomen: Ta rešuje kmečko posestvo in zemljo iz jarma dolgov ter je kapitalistično denarno premoč zlomil tam, kjer je ta za vsak narod najbolj nevarna. — V bodoče se kmečka posestva ne bodo mogla več obremenjevati in bodo obvarovana od vsake prisilne odčitve, torej so, kakor se pravi, izločena iz kapitalističnega denarnega gospodarstva. Pomen teh ukrepov bo takoj jasen vsakemu, ki je doživel naraščanje prisilnih dražb kmečkih posestev v zadnjih letih. Zaščita kmečkih gospodarstev s podaljšanjem roka za dražbo, ki so jo prejšnje vlade pod pri-

tiskom razmer morale uvesti, je bila samo pomoč v sili, ki ni mogla privedi do prave rešitve tega perečega vprašanja. Šele sedanja nar. soc. vlada je ta položaj od temelja spremenila.

Kmečki dedni zakon je naletel na kritiko od strani branilcev kapitalizma. Ti so ugovarjali češ, vsako dobro razvito kmetijstvo je navezano na kredite, da bi moglo izboljšati svoj obrat. V bodoče ne bo kmetu pač nikdo več posojeval, ker ne more dobiti jamstva za povračilo posojila, ki je najbolj gotovo v obliki obremenitve posestva. V odgovor na to pravi Pacuna: Dandanes v dobi splošnega razvrednotenja kmečkih posestev uvidi lahko vsak, kako varljivo je bilo tako jamstvo pred desetimi leti.

Ureditev tržnih razmer in sistem določitve cen ščitijo v Nemčiji kmečko delo pred pretresljaji konjunktura in omogočajo s tem načrtno gospodarstvo z ustaljenimi dohodki, ki so vsekakor boljše jamstvo nego prejšnje v obliki obremenitve zemljišč in premoženja. Vsaka povečana delavnost v okviru narodno-ekonomskih potreb zviša vsled že določenih cen dohodek tako, da so krediti, dovoljeni za izboljšanje gospodarstva, posebno varni. Iz tega je razvidno, da je posamezne zakonske ukrepe presojevati le v zvezi s celotno agrarno politiko.

Toda ta dedni zakon ni samo zaščitni zakon proti kapitalističnemu izkoriščevanju kmečkega gospodarstva, ampak on hoče tudi; da kmečki dom zopet zgradi trden temelj kmečki družini za bodoča pokoljenja. Zato določa, da se kmečko posestvo ne more prodati, je torej kot kupni predmet izločen iz prometa. Istočasno predpisuje določen vrstni red glavnega dediča in zabranjuje slučajnih podedovanj ne samo delitev nepremičnin, ampak tudi razdelitev dedščine v obliki kapitala, dote

ali bale med tiste dediče, ki se izločijo iz posestva. Tudi te odredbe so bistvene za značaja in sicer ne samo v tistih maloštevilnih pokrajinah Nemčije, v katerih je vpeljana razdelitev nepremičnin, ampak tudi v krajih, kjer je bilo običajno, da je kmečko posestvo prešlo nerazdeljeno v roke enega samega dediča.

Pod vlado kapitalizma v Nemčiji je dejanska delitev zemlje in premoženja pri dedščinah ravno pri kmetu z mnogimi otroci povzročila razkosanje zemlje. Ponekod je razkosanje šlo tako daleč, da pri tem nastale male kmetije niso mogle več prehranjovati ene družine. Da se v takih slučajih prepreči popolno obubožanje, ste bili mogoči samo dve poti: ali pobeg iz vasi v mesta ali omejitev števila otrok; oboje pa je pogubno za narod in državo.

Pa tudi tam, kjer je posestvo prevzel en sam dedič, je imelo to slabe posledice. Velika potreba kapitala pri odplačevanju dot odostalim dedičem je dovedla do močne zadolžitve kmečkih posestev, kar je ogrožalo njih obstoj. Ena tretjina kmečkih dolgov v Nemčiji izvira iz plačila dot. Mnogo je tudi slučajev, ko vsled visokih zahtev ostalih dedičev ob delitvi premoženja ni prišlo do sporazuma in je potem cela kmetija šla na dražbo. Da se ubrani takih pogubonosnih posledic pri prenosu kmetij kot kapitalističnih posestev, so začeli kmetje v vedno večji meri prehajati na sistem dveh ali celo enega otroka. Tako je to stanje ne samo ogrožalo gospodarski položaj nemškega kmeta, ampak je tvorilo tudi stalno smrtno grožnjo nemški narodni moči.

Temu nevarnemu stanju je enkrat za vselej napravil konec kmečki dedni zakon. In iz teh razlogov tudi nasprotniki tega zakona niso mogli omalovaževati pomena te odredbe, če niso bili popolnoma zaslepljeni.

Toda še en ugovor treba izpodbiti. Nasprotniki so se namreč pritoževali proti preostrim odredbam zakona nasproti dedičem, ki se izločijo iz posestva, češ to bi moglo omejiti število kmečkih otrok. Toda ta zakon nikakor ne oropa dedičev njih življenjskih pravic, ampak jim določa celo vrsto pravic, ki jim zagotovijo življenjski obstoj. Zakon izrečno povdarja, da imajo dediči, ki se izločijo iz dedčine, pravico do primerne izobrazbe, dote ozi-

roma bale. V slučajih pa, ko zaidejo v nesrečo ne po lastni krivdi, morejo vedno najti zatočišče na domačiji. Ti ukrepi so pa mogoči le s tem, ker jamči ureditev tržišča in določitev cen gospodarsko trdnost kmečkih domačij. Na drugi strani pa skrbi zakon o notranji kolonizaciji, da dobe kmečki sinovi, ki se izločijo, novo kmečko zaposlitev.

Navedeni zakon pa ni samo zbirka krutih paragrafov, ampak z njim so podana le vodilna načela, katerih izvedba je prepuščena dednim razsodiščem, v katerih igrajo zastopniki kmetov odločilno vlogo. Tako n. pr. ni vsaka delitev kmečkega posestva že vnaprej izključena, ampak šele tedaj, ko kmetija ni več tako velika, da bi v slučaju delitve ne mogla več prehranjovati kmečke družine. Zakon torej samo jamči za ohranitev najmanjšega obsega kmetij in v ta namen napravi vse žaželjene delitve odvisne od dovoljenja kmečkih razsodišč. To priča, kako prožen je ta zakon in kako se prilagodi naravnim razmeram.

Tako rešuje ta zakon s sodelovanjem ureditve trga in sistema določenih cen kmetijstvo iz kapitalističnega objema in na ta način jamči za življenjsko sposobnost kmečkih posestev v Nemčiji.

Mnogo tu navedenega velja tudi za stanje našega kmetijstva. Kako se bo ta zakon v Nemčiji izkazal, bo pokazala bodočnost. Vendar bi morali naši merodajni krogi stalno proučevati take inozemske ukrepe in izluščiti iz njih tisto, kar bi bilo primerno za naše razmere. Ta kmečki dedni zakon bi se pa v celoti, kakor ga Nemci hočejo izvajati, pri nas težko obnesel. L.

Humek, Breskev in marelica. Navodilo kako ju vzgajamo, oskrbujemo in gojimo, da nam prinašajo okusen sad — pojasnjeno z 22 slikami med besedilom in 2 barvnima podobama. II. predelana in pomnožena izdaja — 51 strani Din 10. — Izmed vseh sadnih vrst, ki rastejo in uspevajo po naših krajih rodita breskev in marelica najplemenitejši sad. Zato to knjižico vsem gojiteljem sadnega drevja priporočamo.

Janša-Rojina-Humek, Popolni nauki o čebelarstvu z dodatkom Albertijev-Znidaršičev panj — in kako v njem čebelarimo. 134 strani in 34 slik A. Z. panja. Cena Din 24. Čebelarjem začetnikom bo knjiga dobrodošla.

Sadite dalje

V dolgi vrsti okrasnih vrtnih cvetlic je **dalija** ali **georgina** med prvimi. Ves svet jo pozna in čišla. Zlasti danes je to moderna cvetlica, ki ne manjka na nobenem vrtu. Tudi po naših kmečkih vrtovih je že davno udomaćena, dasi jo goje izvečine še v neznatnih, starejših sortah. Vrtnarska umetnost je pa v zadnjih desetletjih vzgojila nešteto novih, prekrasnih sort v vseh barvah in raznih oblikah. Samo ljubljanski ljubitelji dalij goje na svojih vrtovih čez 200 novih sort. Nekaj teh modernih krasotic je že našlo pot tudi na kmete, vendar pa jih je še premnogo, ki jih niti vneti ljubitelji ne poznajo. Saj prihajajo vsako leto v promet novosti, ki so razmeroma drage. Gomolje od novih, posebno lepih dalij prodajajo povprečno po 20—50 dinarjev. Ker je uprav sedaj čas za saditev in razmnoževanje te krasne vrtnice, bo morebiti temu ali onemu ustrezno, ako nekoliko spregovorimo o njej.

Vobče delimo dalje v tri glavne skupine in sicer v **velikocvetne hibride** ali **okrasne dalje**, **kaktovke** ali **žlahtne dalje** in **pomponke**.

1. Odločno najlepše in najimnitnejše so **velikocvetne hibride** z velikanškimi cveti, ki imajo celo do 30 cm premera. V tej skupini so zastopane vse barve od najčistejše bele do najtemnejše rdeče, od zlatorumene do temno vijoličaste itd. Zal, da so vse tujeja izvora. Največ so jih vzgojili Holanci, Nemci, zlasti pa Američani. Zato se ne smemo čuditi, da imajo vse tuja imena, ki jih niti izgovarjati ne zna, kdor ne zna angleščine, nemščine itd. Največ je imenovanih po osebah. Imena in sicer izvorna, prvotna imena so pa neogibno potrebna, ako se hočemo le količkaj zanesljivo razgledati v silni množici sort, ki so vpeljane v trgovini. Izmed stotine sort naj naštejemo le nekatere izmed lepih najlepše: **Adler** (bela); **Hoes Licht** (izgovori: hoes liht! nežno rumenkasta); **Jerseys Beauthy** (izgovori: džerzjs bjuti, rožnato modra); **Jerseys Beacon** (izgovori: džerzjs bijken, kineško rdeča); **MacDonald** (žareče ognjena); **Mis. I. de Warner** (vijoličasta); **Pride of S. Francisco** (izgovori: prajd of sen Franciškov, svetlo-oran-

žna); **Couronne d'or** (izgovori: kurondor, okrovo rumena); **Janne Cowl** (izgovori: džejn kol, zlatorumena, izmed vseh najkrasnejša); **Hera** (rožnato vijoličasti); **Amun Ra** (medenobarvna); **Gertrude Link** (rdeča s srebrnim robom).

Mnogo je v tej obširni skupini še drugih tudi lepih sort, toda kdor ima teh 12, ima že zbirko najlepših velikocvetnih dalij.

2. Z velikocvetnimi dalijami tekmujejo tako imenovane **kaktovke** ali **žlahtne dalje**, ki jih označuje ta posebnost, da so jim cvetni lističi svedrasto zaviti, kar daje cvetu neko posebno ljubkost in ličnost. Tudi kaktovke se dobe v vseh mogočih barvah in odlenkih. Zelo lepe so tele: **Weltfriede** (čisto bela); **Andreas Hofer** (rožnata, v sredini rumena); **Goldene Sonne** (zlatorumena); **Ema Groll** (lila); **Nagels Wunder** (vijoličasta); **Siskvou** (izgovori: siskijn, temno-rožnata); **Kalif** (rdeča); **Jellow King** (rumena); **Kismeth** (temnokrvavordeča) in še mnogo drugih.

3. V tretjo skupino spadajo **pomponke**. To so dalje z okroglim, iz samih cevč setavljenim cvetom. Tudi pomponke se dobe v vseh barvah. Razlikujemo **drobnocvetne** (n. pr. **Elektros**) in **debelo-** ali **velikocvetne pomponke**, n. pr. **Kardinal**).

Teško bi našli vrtno rastlino, ki bi imela tako silno bujno rast in katere gojitev bi bila tako dahka in preprosta kakor vprav dalija. Ni prav nič izbirčna ne za zemljo, ne za lego. Ako ji damo le dobro vrtno zemljo in ima nekoliko solnca, pa je zadovoljna. Konec aprila ali začetek maja posadimo gomolje k 1—1,20 m visokim močnim kolom. Med rastjo privezujemo stebela k kolom, da jih ne polomi vihar. Najlepše se rastlina razvije, ako pustimo rasti samo eno ali dve stebli, ostale poganjke pa sproti, ko dobro pogledajo iz zemlje, potrgamo prav do gomolja. Dokler so še mladi in njih steblo še ni votlo, jih lahko uporabimo za potaknjence, ki se jako radi ukorenijo tudi na prostem in kmalu cveto. Velike gomolje delimo lahko na toliko delov, kolikor imajo stebel, ali kolikor imajo poganjkov.

Dalije razmnožujejo vrtnarji na veliko zgodaj spomladi s potaknjenci v topli gredi. Sredi marca meseca posadijo gomolje v toplo gredo, kjer v dveh ali treh tednih že čvrsto odganjajo. Ko so poganjki 5—10 cm visoki, jih potrgajo do gomolja in potaknejo v lončke v peščeno zemljo. V treh tednih imajo potaknjenci korenine. Sredi maja, ko mine nevarnost pozebe, posadimo na ta način vzgojene rastlinice na plano h kolom kakor gomolje. Cvesti začno par tednov pozneje nego one iz gomoljev, toda imajo lepše cvetje. Do jeseni zrastejo v orjaške grme, ki se jim v zemlji razvijejo tudi večji ali manjši gomolji. Kdor ima le par oken tople grede, si na ta način lahko namnoži dalij ne samo za lastno potrebo, ampak tudi za prodaj.

Dalije sadimo v vrtu v večje skupine,

Prestavljanje

Dočim smo se v zadnjem čebelar-skem spisu ukvarjali z rojenjem in s tem v zvezi s kranjčiči, bomo danes napisali nekaj koristnih smernic za čebelarje, ki imajo v čebeljaku A.-Ž. panje.

Pri čebelarjenju z A.-Ž. panji ne govorimo radi o rojenju, kar je za kranjčice in druge podobne panje najvažnejše, je v modernem A.-Ž. panju odveč in škodljivo. Imamo torej dva različna načina čebelarskega obrata. Sicer je res, da tudi A.-Ž. panji rojijo, včasih celo od sile, vendar je treba takoj pribiti, da moderni panji velike mere niso pripravljeni za rojenje. Ves ustroj teh panjev je za rojenje neprimeren. Velika mera znatno zadržuje napolnitev panja pravočasno; zato so v modernih panjih roji navadno pozni, kar je slabo za njihov razvoj. Čebelar hoče v teh panjih pridelati veliko medu in so vsa opravila v panjih usmerjena v ta namen. Cepitev družine v času najboljše paše pridelka medu ni v prid; zato nečemo rojev, pač pa hočemo močne družine. In ravno to nameravamo doseči s takozvanim prestavljanjem. Včasih so rekli »prevešanje«, kar pa ni točno, ker v A.-Ž. panjih sati stojijo ali slonijo, ne pa visijo.

Kaj razumemo pod prestavljanjem? Opravek, pri katerem čebelar del satov z zalego, medom in čebelami vréd iz plodišča (spodnji del A.-Ž. panja) pre-

ali pa po robatah v vrstah. Ker se razvijajo bodisi iz gomoljev ali potaknjencev v velike grme, jih moramo saditi najmanj po 80 cm vsakebi.

Marsikak ljubitelj dalij bi utegnil končno vprašati kje bi dobil gomolje ali mlade ukoreninene potaknjence od prej naštetih sort in po kakšni ceni. Gomolje imajo v zalogi semenske trgovine in tudi vrtnarji. Zanesljive sorte z imeni v obliki potaknjencev oddaja tudi Sadjarsko in vrtnarsko društvo v Ljubljani. Dalije brez imena nimajo nobene vrednosti. Cena gomoljem z imeni, kakor je označena po domačih in tujih cenikih, se giblje povprečno od Din 10—30 in še više. Ukoreninjeni potaknjenci so prilično za polovico cenejši. Minulo zimo se je pokvarilo ogromno najlepših sort, ker je bila jesen za zorenje gomoljev zelo neugodna.

stavi v središče, ko je seveda poprej odprl matično rešetko, na prazna mesta v plodišču pa porine umetne, dobro v okvirčke vdelané stene (satnice), ali tudi kakšen že izdelan lep sat. To opravilo ni prav nič sitno, samo v pravem dnevnem času ga je treba izvršiti, namreč takrat ko so »bojevnik« (stare, hude čebele) na paši (od 9.—14. ure).

Kaj hočemo s prestavljanjem doseči? Nič drugega kakor povečati, razširiti družinam hišo. Vse drugo pa iz tega povečanja samo sledi; do takrat do zadnje celice zaleženo, z medom in obnožino zastavljeno satovje se umakne golim voščenu stenam, ki se jih čebele, ki jih tačas mrgoli, takoj vneto lotijo in v kratkem času izdelajo. Matica, ki poprej novih jajčec ni imela več kam leči, dobi novega obilnega prostora. Moč družine, se na ta način z močnim sunkom požene kvišku. Družina, ki je zavoljo natrpanega satja že lenobo pasla in se pričela pripravljati na rojenje, se hipoma vzdrami k novemu delu. Kdo bi mislil na roj, če je pa plodišče neizdelano in prazno! V tej novi vneti in usmerjeni domači hiši čebele rojenje odložijo, če niso z matičniki že popolnoma nanj pripravljene. Glavne posledice pravočasnega prestavljanja so torej nov izgon v razvit družini in odložitev odnosa čista prepričitev rojenja.

Iz povedanega pa nujno sledi, da je prestavljanje treba o pravem času. Kdaj torej? Datuma nikakor ni mogoče določiti. Tudi ima malokateri čebelar svoje družine tako enakomerno razvite in enako močne, da bi mogel vse naenkrat prestavljanje. Zato opravljamo to delo postopoma, kakor se pač družine godne. Namen, ki ga s prestavljanjem hočemo doseči, nam narekuje, kdaj je za to in to družino napočil čas za prestavljanje. Dokler imajo čebele v plodišču še dovolj prostora, dokler je v satju i za zalego i za med in obnožino dovolj mesta, ne boš razdiral gnezda, ker bi tako poseganje v razvoj družine rodilo več škode ko dobička. Prezgodaj prestavljena družina s prestavljanjem ne doživi novega pogona, marveč baš nasprotno. Že poprej ne dovolj krepke njene moči, ki niso mogle do zadnjega kotička napolniti niti satja, niti ostalega prostora, se z delitvijo razbijejo. Dodanih satnic se čebele često niti ne dotaknejo in tako ostane z njimi plodišče, ki mora biti združeno v tesno skupnost, razdeljeno v več skupin. Matica ostane s temi praznimi stenami ograjena na par satov, na drugo satje dolgo sploh ne pride. Da je učinek slab, ne more biti dvoma. Zato čebelarji: ne prestavljajte prehitro in ne vseh panjev naenkrat. Pa tudi prepozno ne! Ko se je v družini do kraja razvnel nagon po rojenju, ga nobena žavba ne odstrani in ne ozdravi kar bolešno k rojivti nagnjenih čebel. To nagnenje se zbudi, ko prične matica v večjem

število zalegati matičnike in imajo čebele že nekaj matičnih ličink. Takrat je prestavljanje zamujeno. Lahko porediš vse zaležene matičnike, čez nekaj dni bo kopica novih. Lahko razširiš prostor v panju kakor hočeš, dodaš satnic kolikor hočeš, češ — jim bo praznina in veliko delo, ki jih čaka, že ohladilo rojilno vnemo! Motiš se. Satnic ne bodo kaj prida prijele, marveč se bodo naprej pripravljale na rojenje in lepega dne pustile komaj nekoliko izdelano domačijo; v veliko čebelarjevo nejevoljo bo ostalo v panju, ki kliče po obilnem delu, le del družine. In še ta del ima vse druge skrbi in muhe, nikar pa smisla za izgradnjo plodišča. Se-le ko je družina odrojila in se mlada matica oplemenila, prično preostale čebele izdelovati domačijo. Ker je pa prvotna moč razbita, delo počasi napreduje in uspeh prestavljanja je negativen.

Ujeti pravi čas za prestavljanje posameznih družin se pravi znati nekaj več ko čebelarstvo abecedo! Le od pravočasnega prestavljanja je pa v A.-Z panju odvisen uspeh glede na pridelek v tistem letu.

Kako se satje pravilno prestavlja, ne utegnemo tu popisovati. Najdete v čebelarjskih knjigah ali pa vidite pri izkušenem, spretnem čebelarju. Če kljub prestavljanju vendarle kak panj roji, se pač ne da pomagati. Če hočemo družino ohraniti pri moči, bomo roj vrnil, staro matico odstranili, matičnike pa podrli, kakor hitro se mlada pevka oglasi. O tem pa nekaj prihodnjič!

V KRALJESTVU GOSPODINJE

KUHINJA

Zelenjave. Zelenjavo, katero rabim za kuho, najpoprej zberem, to se pravi, da ji odstranim morebitne živalice in slaba, ovela peresa. Nato jo pristavim z vrelo vodo. Zelenjave, ki rabijo daljšo kuho, osolim šele pozneje. Mehko zelenjad, kakor špinačo, pristavim v obilno-slano vrelo vodo in kuham nepokrito. Zelje, ohrovt, endivijo in repo poparim pred kuhanjem z vrelo vodo in pustim pokrito nekaj minut. S tem prepojenim odstranim zelenjadi morebitne živalice. Odcejeno zelenjad pri-

stavim zopet z vrelo vodo ter pokrito kuham, da se zmehča. Šparglje pristavim z vrelo vodo, osolim jih šele proti koncu kuhe. Pred kuhanjem jih z vrvico nalahno povežem. Huhano zelenjad odcedim in osevežim z mrzlo vodo.

Špinačo. Za špinačo mi služi v spomladni poleg navadno vrtno špinačo tudi še: redkvica, kislica, listi trobenčice, mlade koprivice, prav mlado zelje, rabarbare in por. Od vsake zelenjadi lahko vzamem nekaj, ali tudi posamezno. Pozneje, ki te zelenjadi ostare, nam ostane le še navadna špinača. Ta je celo leto uporabljiva. — Kuhano zelenjavo prav na drobno sesekljam

ali pretlačim, ter pražim na bledorumenem prežganju, v katerem sem zarumenila malo čebule, ter pridejala malo s soljo strtega česna. Špinačo zalijem z juho, s krompirjevko ali s krompom. Za postno jed jo zalijem z mlekom. Nazadnje primešam malo kisle smetane in ščep popra. Da ohrani lepo zeleno barvo, jo kuham le osem do deset minut.

Špinačne klobasice. Najprej napravim jajčne krpe (bleke). Te jajčne krpe namažem s špinačnim nadevom, ki ga takole pripravim: Med kuhano in prav drobno sesekljam špinačo primešam žlico surovega masla, dva rumenjaka, žlico kisle smetane, žlico drobtin in iz dveh beljakov sneg. Namazane krpe zvijem v klobaso, razrežem na štiri dele, zložim v plitvo namazano kozico ter denem v pečico. Ko so klobasice zarumenele jih polijem s kisló smetano v kateri sem ošvrkljala par rumenjakov. Nato denem še za nekaj minut v pečico, nakar postavim na mizo kot samostojno jed.

Špinačni ponvičnik (šeberl). Štiri obrabane žemljice razrežem in namočim v mleku. Špinačo skuham, odcedim, polijem z vodo ter odcejeno prav na drobno sesekljam ali pretlačim. V skledi mešam za debel oreh surovega masla, primešam en rumenjak, sneg enega beljaka in sesekljam špinačo. Špinače naj bo tri žlice. To sestavino malo osolim, dobro zmešam, ter zravnám po pomazani pekači za prst na debelo. Pečeno sestavino zrežem na poševne kocke ter nalijem z vročo juho.

Delovna obleka gospodinje

Ko je boljša obleka že zelo ponošena jo nazadnje radi uporabljamo za dom in za gospodinjsko delo. Domača obleka gospodinje pa je obenem tudi delovna obleka, zato ni vseeno iz česa je in kako je prirojena. Neprimerna obleka nas pri delu ovira, zato vsak ponošen kos pražnične obleke ni primeren za delovno obleko. Če hočemo biti pri delu res praktično oblečeni, moramo paziti, da ima obleka tele lastnosti:

Delovna obleka bodi kar najbolj preprosta in enostavno napravljena da je pripravna in v njej udobno de-

lamo. Biti mora iz pralnega blaga, da jo operemo kot drugo perilo kadar je umazana. To velja tudi za zimsko delovno obleko. Izmed toplih tkanin za zimo pridejo v poštev največ barhent, flanela in pralni baržun. Obleka ne bodi pretemna; malo svetlejša je veliko bolj prijazna; razen tega na obleki iz svetlobarvne tkanine mnogo bolje vidimo ali je res čista ali ne, kar se mora poznati na prvi pogled. Pri pranju in likanju ne sme povzročati veliko dela, ker jo moramo pogosto menjati, torej vsakič oprati in polikati.

Kroj delovne obleke mora biti tak, da omogoča prav vse gibe; predvsem je važno, da je obleka dovolj široka, pa tudi prekratka ne sme biti.

Rokavi so pripravni, ako so narejeni iz dveh delov, t. j. da na kratek rokav z gumbi pripnemo dolgega. Za pranje, pomivanje in drugo delo v vodi, kakor tudi za vroč letni čas nosimo rokave kratke, če hočemo pa jih podaljšamo s tem, da nanje prinemo dolge, kar nas ne zamudi več kot par trenutkov. Dolgi rokavi delovne obleke pa so lahko napravljeni tudi tako, da jih za kako delo zavijamo navzgor in na rami zapnemo z gumbom, da rokav pri delu ne zleze zopet dol in ga ni treba popravljati, kar nas ovira pri delu.

Blago delovne obleke naj bo pristne barve, da ne obledi že ko je bilo parkrat na solncu ali v perilu. Blago mora propuščati dosti zraka, da ne ovira dihanja kože. Tkanina bodi poceni, da jo po potrebi vedno lahko nadomestimo.

Za nekatera gospodinjska opravila je treba obleči vrhu delovne obleke še predpasnik, n. pr. za kuhanje (belega) ali za zelo grdo delo (pisanega ali iz gumija). Predpasnik je nujno potreben tudi takrat, kadar smo v boljši obleki, pa moramo nenadoma prijeti za kako delo.

Predpasnik mora biti narejen tako, da ga hitro oblečemo ter mora zadostno varovati obleko. Kroj naj bo preprost, da je pri likanju čim manj dela z njim. Dobro je tudi, ako se sme blago kuhati, kar je po kakem grdem delu tudi potrebno. S. H.

Sodnik bere obtoženca obsodbo: »Obsojeni ste na štiri leta ječe in na osem let izgnanstva iz mesta. Ali imate kaj pripomniti k temu?« — »Ja, to bi rad pripomnil, če bi mogel drugo kazen najprej prestopiti.«

GOSPODARSKE VESTI

DENAR

g Svetovni denarni trg. Po znižanju belgijskega franka je dotok zlata v belgijsko narodno banko začel naraščati in je znašal v tednu od 10. do 17. aprila 203 milj. frankov. Tako se zlato zaklad banke stalno zvišuje. Zlato kritje papirnatega denarja znaša okrog 66 odstotkov (v Jugoslaviji je zlato kritje okrog 30 odstotkov). — Holandska izkazuje odtok zlata, vsled česar se zlato zaklad holandske narodne banke zmanjšuje in zlato kritje niža; znaša pa še vedno 77 odstotkov. — Tudi Švica izgublja zlato in je morala v treh tednih plačati inozemstvu 325 milj. zlatih frankov. Opaža se pa že popuščanje tega odtoka zlata, ker se je zaupanje v to državo očvrstilo. Zlato kritje znaša še vedno 88 odstotkov.

g Inozemski kapital nas izkorišča. Borski rudnik bakra, ki je last francoske družbe, izkazuje za l. 1934 čisti dobiček od 66 milj. Din pri glavnici od 45 milj. Din Vseh davkov pa je plačala ta družba naši državi niti 2 in pol milj. Din. Takih ogromnih dobičkov ni še izkazalo nobeno drugo industrijskih podjetij v Jugoslaviji. Pripominjamo, da morajo naše tvornice modre galice kupovati baker za njo v inozemstvu, ker je iz borskega rudnika predrag. Modra galica je za naše vinogradnike tako draga, samo da si inozemski kapital dela večje dobičke v škodo našega kmetijstva. — Z druge strani pa poročajo iz Angleške, da se je tamkaj ustanovila Jugoslovanska družba za zlata polja z glavnico od 100.000 funtov šterlingov (nad 23 milj. Din), ki hoče preiskovati stare rimske rudnike zlata v Bakovici blizu Fojnice v Bosni. — Tako postaja Jugoslavija polagoma kolonija Francije in Anglije.

ŽIVINA

g Mariborski živinski sejem 23. apr. Prigon je znašal 6 konj, 6 bikov, 46 volov, 177 krav in 5 telet, skupno 240 glav, odprodanih pa 98 kosov. Cene za 1 kg žive teže so bile: debeli voli 2.75 do 3.50 Din; poldébeli voli 2—2.25 Din, vprežni voli 2.50—3.50 biki za klanje 2.25—3.50 Din, klavne krave debele 2.50

do 3.50 Din, krave za pleme 2—2.50 Din, mlada živina 2.50—3 Din, teleta 2—4 Din. — Cene mesa: volovsko I. vrste 8—10 Din, II. vrste 6—8 Din, meso bikov, krav in telic 4—6 Din, telečeje meso I. vrste 10—12 Din, II. vrste 5—7 Din, svinjsko meso sveže 8—12 Din za 1 kg.

g Ptujski prešičji sejem 24. aprila. Dovož prešičev na sejem je bil slab, kajti pripeljali so sejmarji le 174 repov; kupčija je bila še slabša, kajti odpradali so jih le 34 repov. Cene za kg žive teže so bile: pršutarji 4—4.50 Din, debeli prešiči 4—5 Din, plemenski 3.75—4 Din; pujske 6—12 tednov stare so prodajali po 50—80 Din enega.

CENE

g Žitno tržišče. Žitna kupčija se ob trdnih cenah le počasi razvija. Kmetje so zaposleni s sajenjem koruze, zato so dovozi majhni. Popraševanje pa je znatno, ker je zadnje čase v Vojvodino dospelo mnogo »uputnic« za 75 odstotni znižani prevoz po železnici, zato je pričakovati, da pojde v prihodnjih tednih med ljudstvo v pasivne kraje par tisoč vagonov koruze in moke. V Vojvodini zahtevajo danes za pšenico 124—126 Din, za koruzo pa 69—70 Din, za moko pa 200—225 Din za 100 kg. — Z moko je sedaj le malo prometa, ker pričakujejo kupci 1. maj, s katerim dnem se zniža poslovni davek na moko od sedanjih 6 na 4 odstotke, oziroma od 6.8 na 4.8 odstotka. — Izvoza v pšenici ni. V zadnjem času je Italija kupila v Franciji poldrugi milijon met. stotov pšenice, sedaj pa se pogaja z Argentino za nakup dveh in pol milj. stotov pšenice. Da bi jo nakupila od nas, tega pa ne mara, četudi nas hoče sedaj pridobiti z novo trgovinsko pogodbo.

g Ljubljanska blagovna borza. Na ljubljanski borzi je bilo v zadnjem tednu nekaj več kupčij z žitom. Cene so pa ostale več ali manj neizpremenjene. Pri vagonskih dobavah so bile cene za 100 kg franko nakladalna postaja sledeče: pšenica 78 kg težka bačka 126 do 128 Din, banatska 124—126 Din, oves slavonski 98—100 Din, koruza prekomerno suha, bačka 71—73 Din, banatska 69—71 Din, bela za mletev 87—88 Din.

PRAVNI NASVETI

Zavarovanje poljedelskih delavcev. F. P. C. Zavarovanje poljedelskih delavcev in poslov v poljedelskem delu ni po postavi obvezno. Zato gospodarju nič ne morete, ker vas ni zavaroval. Gospodar je dolžan takemu poslu, ki živi z njim v hišni skupnosti, v boleznih, ki ni povzročena namenoma, ne z veliko nemarnostjo, poleg denarnih prejemkov dajati potrebno oskrbo in zdravniško zdravljenje in potrebna zdravila do 14 dni, ako je služba trajala že 14 dni, in do štirih tednov, ako je trajalo službeno razmerje že pol leta. Ako je vsled naravne bolezni potrebno zdravljenje v bolnišnici, mora gospodar za navedeni čas plačati bolnišnico. Izdatki v gotovini za zdravljenje in nabavo potrebnih zdravil, kakor stroški za negovanje v bolnišnici ali pri drugih ljudeh se smejo zaračunati na službojemnikove denarne prejemke, ki mu pripadajo za čas obolenja.

Davek od brivnice ali mesnice. D. M. P. Vprašate, če bi morali plačevati poleg zemljiškega davka še kakšen drug davek, ako bi dali del zemljišča v najem za več let v to svrhu, da se na njem postavi zgradba ali mesnica. — Mesto zemljiškega davka, bi morali od stavbišča in zgradbe plačevati zgradarino, ki bi znašala po sedanjih predpisih le 12% od najemnine, ker bi bila zgradba nova.

Jamstvo za davek. H. V. Žena je leta 1931 odpovedala gostilniško obrt, davčna uprava pa ji je še v letu 1932 naložila davek. Ker ni mogla plačati in ker nima nobenega premoženja, je davkarija zarubila moževe predmete. — Vprašate, če mora v takem slučaju mož plačati davek za ženo. — Le če bi se bila prenesla obrt na moža, jamči tudi on z ženo za odmerjeni in dolgovani davek. V vašem slučaju bi mož previdno postopal, če bi pozval davkarijo, da v določenem roku izloči njegove predmete, ki jih je zarubila, od dražbe in naj ji ponudi dokaze, da so zarubljeni predmeti res njegovi. Če bi davkarija ne izločila teh predmetov od dražbe, naj pri sodišču vloži izločitveno tožbo.

Kmetje dolžniki, ki dolgujejo za drugim. I. M. S. Vprašate, če kmetje dolžniki, ki dolgujejo za drugim niso več zaščiteni po uredbi o zaščiti kmetov. — Po najnovjšem pravilniku, ki je bil objavljen 5. aprila t. l. morejo kmetijske zadruge izterjati svoje terjatve, nastale pred 20. aprilom leta 1932, od svojih dolžnikov-kmetov po odplačevalnih načrtih, ki jih bodo za zadruge predpisale njihove zveze, odnosno ba-

novinske zadruge za kmetijski kredit. Te odplačevalne načrte odobrava minister za kmetijstvo kot vrhovno nadzorno oblastvo. Zadrufne zveze in banovinske zadruge morajo v roku 1 meseca izdelati in predložiti kmetijskemu ministru odplačevalne načrte v odobritev. Pravilnik tudi določa, katere zadruge so kmetijske zadruge in pravi, da so kmetijske zadruge gospodarske zadruge vseh vrst, ki so osnovane in delujejo po obstoječih zakonih o zadrukah, ki imajo kmete za svoje člane in ki so včlanjene v kakšni zvezi. Članici glavne zadrufne zveze v kraljevini Jugoslaviji, odnosno v banovinski zadruzi za kmetijski kredit, članici državne zveze zadruf za kmetijski kredit. Iz tega se vidi, da se danes še ne more vedeti, kedaj in kako boste morali odplačevati dolg svoji zadruf posojilnici.

Pobotanje dolga s tujo hranilno knjižico. I. K. S. Nameravate prodati nekaj zemljišča. V hranilnici imate dolg. Kupec pa ima v njej vložen denar. Vprašate, če morete hranilnico prisiliti, da vzame v kritje vašega dolga, kupčevu hranilno knjižico. — Ako se je hranilnica poslužila zaščite po uredbi o zaščiti denarnih zavodov, je dolžna za polovico dolga vzeti na tuje ime se glasečo hranilno knjižico, ako istočasno drugo polovico dolga plačate v gotovini.

Kupljena parcela. S. E. Kupili ste parcelo. Prodajalec je naročil odvjetniku, da napravi kupno pogodbo. Ta pa že par mesecev nič ne napravi in se izgovarja, da ne more od vknjiženih upnikov dobiti dovoljenja za prepis. Vprašate, kako bi postopali, da bi čim prej prišli do kupljene parcele. — Dokler niso terjatve vknjiženih upnikov plačane, oni niso dolžni dovoliti bremen prosti odpis. Zato jih ne morete drugače pripraviti do tega, kakor da gledate, da prodajalec vknjižene dolgove poravnava, če jih nečete vi plačati. Dokler ne dobite od upnikov dovoljenja za bremen prosti odpis, ne prevzemajte parcele, ker se vam zna dogoditi, da boste morali vi plačevati na njej vknjižene dolgove. Na daljna vprašanja vam odgovarjamo, da tudi odvjetnik lahko napravi veljavno kupno pogodbo in ne samo notar. Samo kupno pogodbo med zakonec mora napraviti notar. Takso boste morali plačati pri davkarjih, kjer tudi zveste; koliko boste plačali. Prepisni stroški se ravnajo po vrednosti. Ako bo pogodbo delal notar in če se zanimate za tarifo, naj je vam on pokaže. Preobširni bi bili, da bi jo na tem mestu prepisovali. Sicer se pa glede stroškov n. pr. pri advokatu lahko tudi v naprej pogodite.